

Levoton profeetta

”Enkö minä säälisi Niniveä, tuota suurta kaupunkia! Siellä on enemmän kuin satakaksikymmentätuhatta ihmistä, jotka eivät pysty edes tekemään eroa oikean ja vasemman käden välillä, ja lisäksi paljon eläimiä.” (Joonaa 4:11.)

Avaintekstit:

Joonaa 1–4;
Jer. 25:5;
Hes. 14:6;
Ilm. 2:5;
Luuk. 9:51–56;
Juur. 1–25.

Yksi Raamatun mielenkiintoisimmista kertomuksista on varmasti kertomus Joonasta. Hän oli Jumalan profeetta. Jumala oli kutsunut hänet, ja kuitenkin – mitä? Hän lähtee Jumalan kutsumusta karkuun. Sitten kun häntä oli draamaattisella tavalla suostuteltu muuttamaan mieltään ja tottelemaan Herraa, hän tekee sen, mutta päätyy kuitenkin tekemään – mitä? Valittamaan sitä, että ihmiset, joille hänet oli kutsuttu todistamaan, tosiaankin katuivat syntejään ja heidät säästettiin tuholta, joka muutoin olisi koitunut heidän osakseen!

Millainen esimerkki ihmisestä, jolla ei ole sydämessään lepoa eikä rauhaa! Joonaa menee jopa niin pitkälle, että huutaa: ”Ota nyt, Herra, minun henkeni. Parempi minun on kuolla kuin elää.” (Joonaa 4:3.)

Jeesus itse viittasi kertomukseen Joonasta sanoen: ”Niniven asukkaat nousevat tuomiolle yhdessä tämän sukupolven kanssa ja langettavat sille tuomion. He kääntyivät, kun Joonaa saarnasi heille, ja tässä teillä on enemmän kuin Joonaa!” (Matt. 12:41.) Enemmän kuin Joonaa, todellakin! Jos hän ei olisi enemmän kuin Joonaa, hän ei voisi olla meidän Vapahtajamme.

Tällä viikolla tutkimme Joonaa ja sitä, mitä voimme oppia hänen levottomuudestaan ja rauhan puutteestaan.

PAKO- MATKA

Joona oli menestyvä lähetyssaarnaaja, joskin vastahakoinen, ainakin alkuun. Jumalan kutsu keskeytti Joonan elämän pahan kerran. Sen sijaan, että olisi ottanut Jumalan ikeen hartilleen ja saanut kokea, että hänen ikeensä on hyvä kantaa ja hänen kuormansa on kevyt (Matt. 11:30), Joona päätti löytää oman "leponsa" juoksemalla pakoon vastakkaiseen suuntaan kuin Jumala oli käskenyt hänen mennä.

Mistä Joona toivoi löytävänsä rauhan ja levon Jumalan kutsulta? Kuinka hyvin hän onnistui? Lue Joona 1.

Joona lähti vastakkaiseen suuntaan kuin johon Jumala häntä kutsui. Hän ei edes pysähtynyt neuvottelemaan Jumalan kanssa, kuten monet muut profeetat, kun heitä kutsuttiin Jumalan lähettiläiksi (ks. esim. 2. Moos. 4:13).

Tämä ei ollut ensimmäinen kerta, kun Joonaa pyydettiin puhumaan Jumalan puolesta (ks. 2. Kun. 14:25). Tuossa tapauksessa Joona ilmeisesti teki, mitä Herra pyysi. Ei kuitenkaan tällä kertaa. Miksi?

Historialliset ja arkeologiset lähteet paljastavat Uus-Assyrian harjoittaman julmuuden. Se hallitsi muinaista Lähi-itää 8. vuosisadalla eKr. eli juuri niihin aikoihin, kun Joona vaikutti Israelissa. Noin 75 vuotta myöhemmin Uus-Assyrian kuningas Sanherib hyökkäsi Juudaan. Israel ja Samaria oli lyöty jo 20 vuotta aikaisemmin, ja kuningas Hiskia oli ilmeisesti lähtenyt mukaan paikalliseen Assyriaan vastustamaan liittoutumaan.

Nyt oli Assyrian aika tehdä tilit selviksi. Raamattu (2. Kun. 18; Jes. 36), assyrialaiset historialliset dokumentit sekä Nivessä sijainneen Sanheribin palatsin muurin korkokuviot kertovat meille julman tarinan Laksin valloituksesta. Laksi oli yksi Hiskian tärkeimmistä ja parhaiten varustelluista eteläisen rajan linnoituskaupungeista. Eräessä kaiveruksessa Sanherib väittää ottaneensa yli 200 000 vankia 46 linnoitettusta kaupungista, jotka hän sanoo tuhonneensa. Kun Assyrian kuningas valloitti Laksin, satojatuhansia vankeja seivästettiin, vannoutuneet Hiskian kannattajat nyljettiin elävältä ja loput lähetettiin Assyriaan halvaksi orjatyövoimaksi.

Assyrialaiset pystyivät uskomattomaan julmuuteen, jopa sen ajan mittapuulla tarkasteltuna. Ja Jumala oli lähettämässä Joonaa aivan tuon valtakunnan ytimeen?

Ei siis ihme, ettei Joona halunnut mennä.

KOLMEN PÄIVÄN LEPO

Joonan karkumatka ei sujunut ongelmitta. Hänen lyhyeksi jäänyttä "lepoaan" häirittiin, kun Jumala puuttui peliin nostattamalla myrskyn. Joonan pelastuu vetiseltä haudalta, kun Jumala käskee kalan nielaista hänet.

Vasta suuren kalan vatsassa, jossa Joonan joutuu pakosta viettämään kolmen päivän levon, hän ymmärtää, kuinka riippuvainen hän on Jumalasta. Joskus Jumala panee meidät paikalle, jossa emme voi turvata mihinkään, mitä tämä maailma tarjoaa, jotta tajuaisimme, että Jeesus on se, mitä todellisuudessa tarvitsemme.

Lue Joonan rukous kalan vatsassa (ks. Joonan 2:2-10). Mitä hän rukoilee?

Vaikka Joonan oli syvällä veden alla hyvin vaarallisessa tilanteessa, hän kääntää rukouksessa ajatuksensa Jumalan temppeliin. "Kuitenkin minä yhä tähyilen pyhää temppeliäsi kohti."

Mistä tässä on kysymys?

Temppeli oli tämän rukouksen keskipiste, ja niin sen tulisi rukouksissa yleisestikin ottaa olla. Vanhassa testamentissa on pääasiassa vain yksi paikka, josta Jumalan voi löytää. Hän on temppelissä (ks. 2. Moos. 15:17; 2. Moos. 25:8). Pyhäkkö on keskeinen paikka, jossa voi rukoilla ja kohdata Jumalan.

Joonan ei kuitenkaan viittaa Jerusalemin temppeliin, vaan hän puhuu taivaallisesta pyhäköstä (Joonan 2:8). Siinä on hänen toivonsa, sillä sieltä Jumala ja hänen tarjoamansa pelastus todellisuudessa tulevat.

Vihdoin Joonan ymmärtää tämän tärkeän totuuden. Hän on saanut kokea Jumalan armon. Hänet on pelastettu. Suuren kalan oksentaessa hänet ulos hän ymmärtää omakohtaisesti Jumalan rakkauden häntä, pakoon juossutta profeettaa, kohtaan. Hän on taatusti oppinut (joskin muutaman kiertotien kautta), että ainoa turvallinen tie uskovalle on pyrkiä elämään Jumalan tahdon mukaan.

Nyt hän päättää tehdä velvollisuutensa ja totella Jumalan käskyä. Lopulta hän suuntaa uskossa Niniveen, sillä onhan hän matkalla hyvin jumalattomaan kaupunkiin, jonka asukkaat eivät ehkä pidä tästä vierasmaalaisesta profeetasta, joka tulee kertomaan heille, kuinka pahoja he ovat.

Kuinka ympäristöstäsi irrottautuminen voi saada sinut näkemään asiat sinulle uudesta näkökulmasta?

TEHTÄVÄ SUORITETTU

Israelin kaupunkeihin verrattuna Ninive oli aivan jättimäinen kaupunki. Se oli ”suunnattoman suuri kaupunki, laidasta laitaan kolme päivänmatkaa” (Joonan 3:3).

Lue Joonan 3:1-10. Miten tämä jumalaton kaupunki reagoi varoitukseen? Mitä opetuksia saamme kertomuksesta omalle kohdallamme ajatellen toisille todistamista?

Kulkiessaan kaupungin läpi Joonan julistaa Jumalan sanomaa: ”Enää neljäkymmentä päivää, sitten Ninive hävitetään!” (Joonan 3:4.) Sanoma on täyttä asiaa. Vaikka meille ei kerrota yksityiskohtia, on selvää, että Niniven asukkaat kuulevat sanoman ja uskovat (yhteisönä) Joonan varoitussanat.

Tyypilliseen Lähi-idän tapaan Niniven kuningas määrää asetuksen osoituksena sydämen muutoksesta. Kaikkien – jopa eläinten – on paastottava ja surtava (teksti ei kerro, kuinka eläimet selviävät). Kuningas astuu alas valtaistuimeltaan ja istuu maan tomussa, mikä on hyvin tärkeä symbolinen ele.

Lue Joonan 3:6-9. Vertaa sitä teksteihin Jer. 25:5; Hes. 14:6 ja Ilm. 2:5. Mitä sellaisia elementtejä kuninkaan puheeseen kuului, jotka osoittavat, että hän ymmärsi, mitä todellinen katumus on?

Saarna oli lyhyt ja siinä mentiin suoraan asiaan. Sen katumusta koskeva teologia oli täsmällistä. Joonan saarnatessa Pyhän Hengen on täytynyt tehdä ahkerasti työtä niniveläisten sydämissä.

Niniveläisillä ei ollut etuoikeutta tuntea kaikkia israelilaisille tuttuja kertomuksia Jumalan hellästä johdatuksesta, ja silti he reagoivat Jumalan viestiin myönteisesti. He ikään kuin sanoivat: ”Heittäydytään Jumalan armon varaan, ei omien saavutustemme varaan! Luotetaan täysin hänen hyvyyteensä ja armoonsa.”

On kummallista, että Joonan, joka oli omakohtaisesti saanut kokea Jumalan armon, tuntui ajattelevan, että Jumalan armo on niin valikoivaa, että vain harvoilla valituilla on mahdollisuus levätä sen varassa.

Miksi katumus on niin tärkeää?

VIHAINEN, LEVOTON LÄHETYS- SAARNAAJA

Valitettavasti kertomus Joonasta ei pääty lukuun kolme.

Lue Joonan 4:1-11. Mikä Joonan ongelma on? Mitä läksyjä voimme oppia hänen puutteellisesta luonteestaan?

Luvussa neljä Joonan on vihainen Jumalalle onnistuttuaan lähetystehtävässään niin hyvin. Joonan on huolissaan siitä, että hän näyttää typerältä. Näemme, miten Jumala käyttää aikaa keskustellakseen ja järkeilläkseen profeettansa kanssa, joka käyttäytyy kuin kiukkukohtauksen saanut taapero.

Tässä on todistusaineistoa siitä, että Jumalan todellisilla seuraajilla – jopa profeetoilla – on vielä kasvunvaraa ja heikkouksia selätettävänä.

”Kun Joonalle selvisi, että Jumala halusi säästää kaupungin, joka katui pahuuttaan säkissä ja tuhassa, hänen olisi pitänyt olla ensimmäisenä iloitsemassa Jumalan ihmeellisestä armosta. Mutta sen sijaan hän alkoi pohdiskella sitä, että häntä mahdollisesti pidettäisiin vääränä profeettana. Ajatellensa maineensa turvaamista hän unohti tuon kurjan kaupungin asukkaiden äärettömän paljon suuremman sisäisen arvon.” (3AO 127, 128.)

Jumalan kärsivällisyys profeettaansa kohtaan on hämmästyttävää. Hän on vakaasti päättänyt käyttää Joonaa, ja kun Joonan juoksee karkuun, Jumala lähettää myrskyn ja merieläimen tuodakseen karkurin takaisin. Kun Joonan on jälleen vastahankainen, Jumala pyrkii järkeilemään hänen kanssaan ja korjaamaan hänen huonoa asennettaan kysymällä: ”Onko sinulla mitään syytä olla suutuksissa?” (Joonan 4:4.)

Lue Luuk. 9:51-56. Mitä yhteistä tällä kertomuksella on Joonan kertomuksen kanssa?

”Jumala on rakastanut maailmaa niin paljon, että antoi ainoan Poikansa, jottei yksikään, joka häneen uskoo, joutuisi kadotukseen, vaan saisi iankaikkisen elämän.” (Joh. 3:16.) Sama ajatus Jumalan Joonalle esittämänä: ”Enkö minä säälisi Niniveä, tuota suurta kaupunkia! Siellä on enemmän kuin satakaksikymmentätuhatta ihmistä, jotka eivät pysty edes tekemään eroa oikean ja vasemman käden välillä, ja lisäksi paljon eläimiä.” (Joonan 4:11.) Kuinka kiitollisia meidän tulisikaan olla siitä, että Jumala on perimmäinen Tuomari.

KAKSISUUN- TAINEN KATU

Joonasta tuntuu olevan enemmän harmia kuin hyötyä. Ninive oli vaarallinen kaupunki, mutta kertomuksessa niniveläiset eivät ole ongelma. He ymmärtävät sanoman ja kätuvat nopeasti. Sen sijaan lähetyssaarnaaja Joonas vaikuttaa tämän lähetyskertomuksen heikolta lenkiltä.

Jumala tavoittelee vastahakoista profeettaa, koska tietää, että Joonas tarvitsee tätä lähetysmatkaa yhtä paljon kuin niniveläiset itse.

Lue Juudaksen kirje. Miten voimme pysyä Jumalan rakkaudessa (jaa 21)? Mitä se tarkoittaa?

Juudas kehottaa pysymään Jumalan rakkaudessa ja odottamaan, "että Herramme Jeesus Kristus armossaan johtaa meidät iankaikkiseen elämään" (jaa 21).

Jumalan rakkauden ja armon kokeminen ei ole kertaluonteista. Yksi varma tapa pysyä Jumalan rakkaudessa on ojentaa kättään toisille. Seuraavissa jakeissa Juudas kehottaa meitä armahtamaan ja pelastamaan toisia tempaamalla heidät tulesta.

Lue Juud. 20-23. Miten jakeet liittyvät Joonan kertomukseen? Mitä ne puhuvat myös meille?

Jumala kutsui Joonaa Niniveen, koska tämä tuskin oli miettinyt suhdettaan assyrialaisiin ennen kutsua. Joonas luultavasti tiesi, ettei pitänyt heistä, mutta hän tuskin aavisti, kuinka paljon hän vihasi heitä, ja millaisiin äärimmäisyyksiin hän menisi välttääkseen kohtaamasta heitä kutsunsa jälkeenkin. Joonas ei ollut valmis siihen, että saisi niniveläisen naapurikseen taivaassa. Hän ei ollut oppinut rakastamaan Jumalan tavoin. Jumala kutsuu Joonan Niniveen, koska hän rakastaa niniveläisiä ja haluaa heidät valtakuntaansa. Hän kutsuu Joonan myös siksi, että hän rakastaa Joonaa. Hän haluaa, että Joonas kasvaisi ja muuttuisi enemmän hänen kaltaisekseen heidän työskennellessä yhdessä. Jumala haluaa Joonan löytävän todellisen levon, jonka saavuttaa vain olemalla pelastavassa suhteessa häneen ja toteuttamalla hänen tahtoaan, johon kuuluu käden ojentaminen toisille ja heidän ohjaamisen sen uskon ja toivon äärelle, joka meillä on.

KERTAUS

Lisäaineistoa: ”Joonan saamaan tehtävään liittyi suuri vastuu, mutta hän, joka oli antanut lähtökäskyn, kykeni tukemaan palvelijaansa ja suomaan hänelle menestystä. Jos profeetta olisi totellut mitään kyselemättä, hän olisi säästynyt monilta katkerilta kokemuksilta ja saanut runsaita siunauksia. Silti Herra ei hylännyt Joonaa tämän epätoivon hetkenäkään. Profeetan luottamus Jumalaan ja hänen rajattomaan pelastusvoimaansa palautuisi, kun hän sallimuksen johdattamana joutuisi koettelemuksiin ja outoihin kokemuksiin.” (3AO 125.)

”Tuhannet voidaan tavoittaa, kun toimitaan yksinkertaisesti ja nöyrästi. Erittäin älykkäinä ja lahjakkaina pidetyt henkilötkin ilahtuvat usein sanoista, joita esittää Jumalaa rakastava henkilö puhuen tästä rakkaudesta yhtä luonnollisesti kuin maailmalliset kertovat heitä eniten kiinnostavista asioista.” (KV 168.)

Keskustelunaiheita:

1. Voiko olla, että Jumalan profeetta suuttuu siitä, että ihmiset, joille Jumala kutsui hänet todistamaan, vastaanottavat pelastuksen? Mitä meidän tulisi ajatella Joonan asenteesta? Miten hyvä esimerkki Jumalan kärsivällisyydestä omiaan kohtaan, silloinkin kun he toimivat vastoin sitä valoa, joka heillä on!
2. Joonan kertomus tuntuu viestivän meille sitä, että Jumala on syntisten pelastamisen lisäksi kiinnostunut muuttamaan seuraajiaan. Miten voimme saada ”uuden sydämen” ja ”uuden hengen” silloinkin, kun jo tunnemme Herran ja hänen totuutensa tätä aikaa varten? Mikä ero on totuuden tuntemisella ja sillä, että antaa sen muuttaa itseään?
3. Lue Juudaksen kirje uudestaan. Mikä on kirjan keskeinen sanoma? Miksi sanoma on ajankohtainen meille seurakuntana tänä päivänä?
4. Miksi toisten pelastumisen hyväksi työskenteleminen tekee hengellisesti meille itsellemekin niin hyvää?
5. Oli Joonalla kuinka hyvät tai kuvitellut syyt tahansa olla menemättä Niniveen, Jumala näytti hänelle, kuinka väärässä hän todellisuudessa oli. Voiko meilläkin olla toisia kohtaan asenteita, jotka heijastelevat samanlaista väärää ajattelua kuin Joonalla oli?